

Spolufinancováno
Evropskou unií

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Analytický podklad pro poradenský program bydlení ve městě Žďár nad Sázavou

Analytický podklad

Zuzana Korecká
Červenec 2024

Agentura
pro sociální začleňování

Dokument vznikl v rámci realizace projektu OPZ+ „Rozvoj systémů pro sociální začleňování“ registrační číslo projektu CZ.03.02.02/00/22_004/0000366.

Na vypracování analytického podkladu se podíleli: Zuzana Korecká, Jana Mair, Adam Duffek, Erik Solovov

Kontakt:

Zuzana Korecká, Oddělení výzkumů a evaluace (zuzana.korecka@mmr.gov.cz)

Odbor pro sociální začleňování (Agentura) MMR ČR

www.socialni-zaclenovani.cz

Text neprošel jazykovou korekturou.

Obsah:

1.	Manažerské shrnutí	5
2.	Kontext a cíle	7
2.1.	Metodologické aspekty výzkumného šetření	7
2.2.	Standardy výzkumné práce ASZ.....	7
3.	Hlavní zjištění	8
3.1.	Sociodemografická struktura.....	8
3.1.1.	Vzdělanostní struktura	10
3.2.	Index sociálního vyloučení	11
3.3.	Výplaty sociálních dávek.....	12
	Příspěvek na bydlení	12
	Příspěvek na živobytí	13
	Doplatek na bydlení.....	14
	Prostorové rozmístění PnŽ a DnB	15
	Mimořádná okamžitá pomoc.....	16
3.4.	Zaměstnanost.....	18
	Volná pracovní místa.....	19
3.5.	Zadluženost	20
3.6.	Vzdělávání	23
4.	Seznam literatury	25

Seznam tabulek

Tabulka 1 – Hodnota indexu sociálního vyloučení ve Žďáře nad Sázavou v letech 2016–2023	11
Tabulka 2 – Počet vyplacených PnB v letech 2016-2023	12
Tabulka 3 – Počet vyplacených PnŽ v letech 2016-2023.....	13
Tabulka 4 – Počet SPO v domácnostech příjemců PnŽ podle typu bydlení (2016-2023).....	14
Tabulka 5 – Počet vyplacených DnB v letech 2016-2023	14
Tabulka 6 – Počet SPO v domácnostech příjemců DnB podle typu bydlení (2016-2023)	15
Tabulka 7 – Ulice ve Žďáře nad Sázavou s významnějším počtem SPO u vyplacených PnŽ (2019-2023).....	15
Tabulka 8 – Ulice ve Žďáře nad Sázavou s významnějším počtem SPO u vyplacených DnB (2019-2023).....	16
Tabulka 9 – Počet vyplacených MOP v letech 2016-2023	16
Tabulka 10 – Počet vyplacených MOP v letech 2016-2023 podle typu.....	17
Tabulka 11 – Počet UoZ dle pohlaví, délky evidence, věku a vzdělání	18
Tabulka 12 – Vývoj počtu UoZ a podílu nezaměstnaných osob ve Žďáře nad Sázavou	18
Tabulka 13 – Počet uchazečů a podíl uchazečů (v %) na 1 volné pracovní místo (2018-2023)	19
Tabulka 14 – Exekuce fyzických osob ve Žďáře nad Sázavou	20
Tabulka 15 – Osobní bankroty ve Žďáře nad Sázavou	22
Tabulka 16 – Přehled základních škol a tříd ve Žďáře nad Sázavou, školní rok 2023/2024 ..	23
Tabulka 17 – Ukončení povinné školní docházky v běžných třídách ZŠ ve Žďáře nad Sázavou ve školním roce 2022/2023	24

Seznam grafů

Graf 1 – Hodnota indexu sociálního vyloučení ve Žďáře nad Sázavou, v SO ORP Žďár nad Sázavou a Kraji Vysočina (2016-2023).....	5
Graf 2 – Vývoj počtu obyvatel ve Žďáře nad Sázavou v letech 2016-2023	8
Graf 3 – Věková struktura obyvatel Žďáru nad Sázavou v % (2016-2023).....	9
Graf 4 – Vzdělanostní struktura – nejvyšší dosažené vzdělání v územních celcích (v %).....	10
Graf 5 – Podíl příjemců PnB v průměrném měsíci 2016-2023 (v %)	12
Graf 6 – Podíl příjemců PnŽ v průměrném měsíci 2016-2023 (v %)	13
Graf 7 – Podíl (v %) příjemců DnB v průměrném měsíci daného roku	14
Graf 8 – Vývoj podílu nezaměstnaných osob (v %)	19
Graf 9 – Podíl osob v exekuci ve Žďáře nad Sázavou dle počtu exekucí.....	20
Graf 10 – Počet osob v exekuci ve Žďáře nad Sázavou dle počtu exekucí.....	21
Graf 11 – Počet osob v exekuci ve Žďáře nad Sázavou dle věku (1Q 2024)	21
Graf 12 – Podíl žáků, kteří ukončili povinnou školní docházku v běžných třídách v 7. nebo 8. ročníku, je ve Žďáře nad Sázavou nižší než celorepublikový průměr.....	24

Seznam zkratek

Agentura, ASZ – Odbor pro sociální začleňování (Agentura) MMR ČR

ČR – Česká republika

ČSÚ – Český statistický úřad

DnB – Doplatek na bydlení

ISV – Index sociálního vyloučení

MMR – Ministerstvo pro místní rozvoj ČR

MOP – Mimořádná okamžitá pomoc

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR

ORP – Obec s rozšířenou působností

PnB – Příspěvek na bydlení

PnD – Přídavek na dítě

PnP – Příspěvek na péči

PnŽ – Příspěvek na živobytí

PŠD – Povinná školní docházka

SLDB – Sčítání lidu, domů a bytů

SO ORP – Správní obvod obce s rozšířenou působností

SPO – Společně posuzované osoby

UoZ – Uchazeč o zaměstnání

ÚP – Úřad práce ČR

ÚSO – Úplné střední odborné vzdělání s maturitou

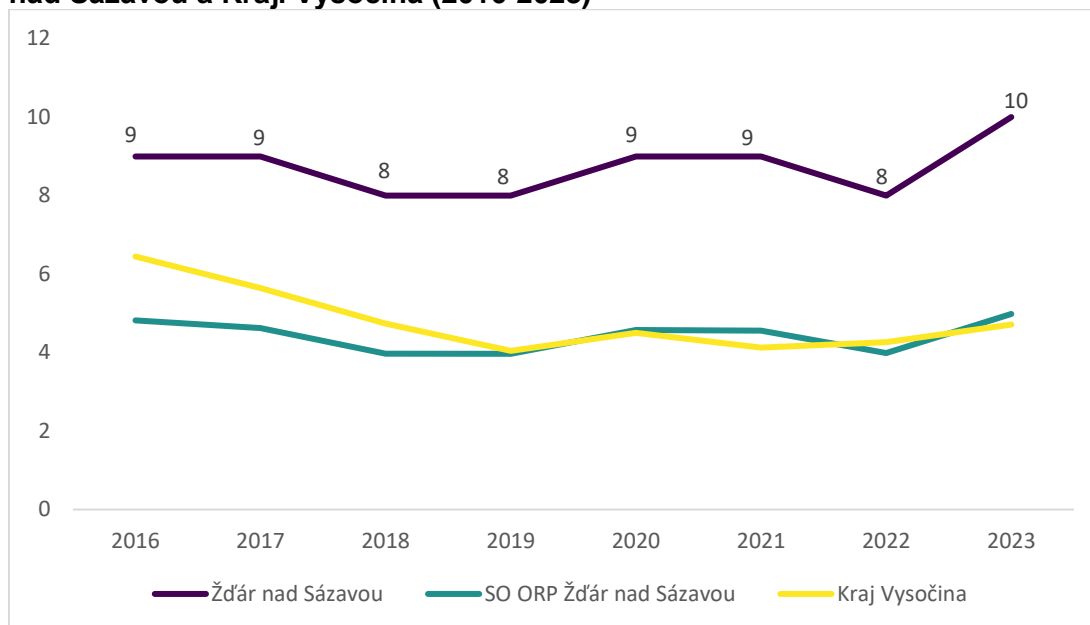
ÚSV – Úplné střední vzdělání

ZŠ – Základní škola

1. Manažerské shrnutí

Na základě hodnot indexu sociálního vyloučení spadá Žďár nad Sázavou do kategorie obcí ohrožených sociálním vyloučením (kategorie 8 až 11 bodů). V roce 2023 byla hodnota indexu ve Žďáře nad Sázavou 10 bodů, v roce 2022 to bylo bodů 8. Za stabilními hodnotami do roku 2022 stál vyrovnaný počet bodů ve všech dimenzích. V roce 2023 se však zvýšil počet bodů v dimenzi vyloučení z bydlení (tj. podíl příjemců příspěvku na bydlení) a v dimenzi vyloučení z trhu práce (tj. podíl uchazečů o zaměstnání evidovaných úřadem práce déle než 6 měsíců).

Graf 1 – Hodnota indexu sociálního vyloučení ve Žďáře nad Sázavou, v SO ORP Žďár nad Sázavou a Kraji Vysočina (2016-2023)

Zdroj: ASZ

Ve Žďáře nad Sázavou od roku 2021 postupně rostl počet vyplacených příspěvků na bydlení. K výraznějšímu nárůstu pak došlo v roce 2023, kdy bylo za průměrný měsíc vyplaceno 371 příspěvků na bydlení. Což byl nejvyšší počet vyplacených PnB od roku 2016. Trend zvyšování výplat příspěvku na bydlení se od roku 2021 projevil v celé ČR a souvisel s řadou faktorů, např. se jednalo o výrazné zvýšení cen energií a nájemního bydlení kvůli válce na Ukrajině, zjednodušení výplat dávky nebo zvýšení povědomí o jejím využití a dostupnosti.

Počet vyplacených doplatků na bydlení ve Žďáře nad Sázavou od roku 2016 do roku 2019 postupně klesal, poté opět vzrostl, ale v roce 2023 došlo znovu k jeho poklesu. Počet společně posuzovaných osob v domácnostech příjemců DnB v bytech se od roku 2020 snižoval. Od roku 2019 klesal počet SPO v ubytovacích zařízeních, v roce 2022 a 2023 se rovněž snížil počet SPO v pobytových službách.

Podíl nezaměstnaných osob ve Žďáře nad Sázavou byl v období 2018 až 2023 nejvyšší v roce 2020, kdy jeho hodnota dosáhla 3,8 %. Roku 2022 se podíl nezaměstnaných k této hodnotě opět přiblížil, od roku 2023 se začal znovu snižovat.

V roce 2023 bylo nejvíce příjemců a společně posuzovaných osob dávky pomoci v hmotné nouzi příspěvek na živobytí v ulicích Brodská a Jiřího z Poděbrad. Vyšší počty domácností pobírající PnŽ byly v těchto ulicích zaznamenány v posledních pěti letech. Od roku 2022 vzrostl počet takových domácností také v ulici Brněnská. V ulici Brodská se nachází tzv. Svobodárny a v ulici Jiřího z Poděbrad Domov pro matky (otce) s dětmi Ječmínek. V ulici Dvořákova se nachází Azylový dům pro muže, v ulici Brněnská dům ve vlastnictví města tzv. Suška (holobyty). Jedná se o objekty s vyšší koncentrací osob ohrožených sociálním vyloučením, které byly zachyceny předchozími výzkumy.

2. Kontext a cíle

Zpráva prostřednictvím analýzy administrativních dat popisuje současnou situaci sociálního vyloučení ve Žďáře nad Sázavou. Navazuje na předchozí analytické materiály, zejména na tematický výzkum Žďár nad Sázavou – identifikace problémů a potřeb v oblasti bydlení a občanského soužití se zaměřením na lokalitu tzv. svobodáren (Korecká, 2020) a na Vstupní analýzu – Žďár nad Sázavou (Šmoldas, 2016). Cílem je poskytnout podklad pro činnost lokálního konzultanta, expertů odborných témat a dalších aktérů angažovaných v procesu sociálního začleňování ve městě.

2.1. Metodologické aspekty výzkumného šetření

Výzkum využil kvantitativních metod, především byla analyzována dostupná administrativní data. Další z metod, uplatněných v předkládané zprávě, byl i tzv. desk research, tedy sekundární analýza dostupných zdrojů.

2.2. Standardy výzkumné práce ASZ

Výzkumníci Agentury pro sociální začleňování (dále také ASZ) ctí obecně uznávané standardy kvality a etiky výzkumné práce. Mezi tyto standardy kvality patří především dodržování zásady validity a reliability dat. Při své práci se výzkumníci ASZ řídí i Etickým kodexem výzkumníků Agentury pro sociální začleňování, který ukotvuje mimo jiné práci s citlivými daty či nestrannost vůči subjektům v terénu.

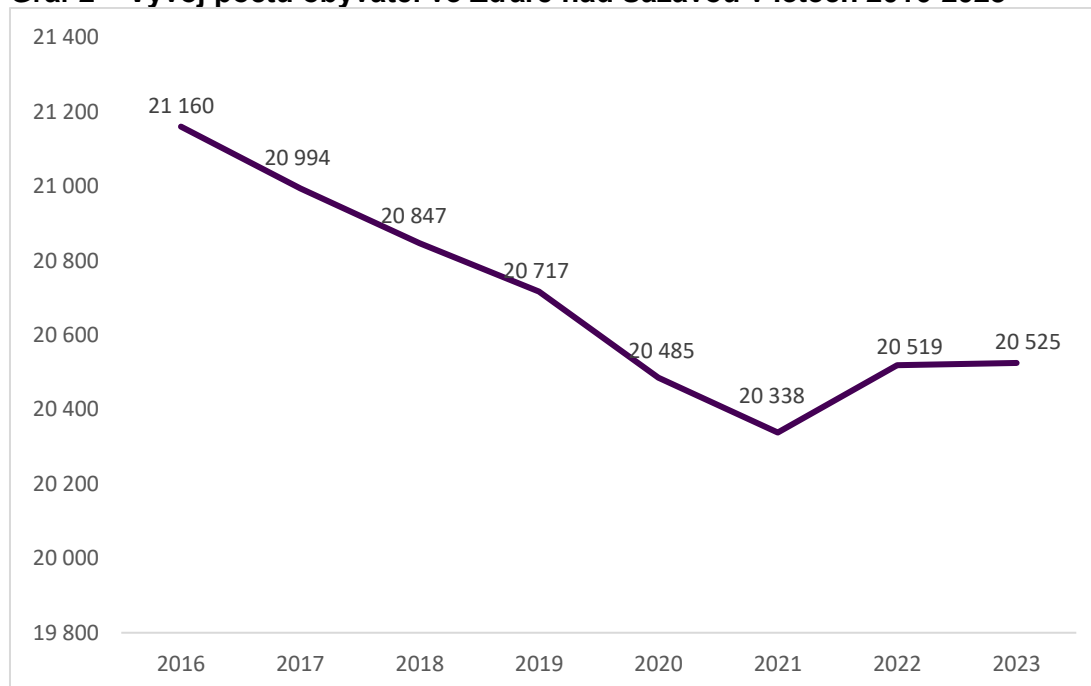
3. Hlavní zjištění

3.1. Sociodemografická struktura

Žďár nad Sázavou je okresní město, které se nachází na pomezí Čech a Moravy v kraji Vysočina. Náleží k němu městské části Žďár nad Sázavou 1–8, Veselíčko, Stržanov, Radonín a Mělkovice.

Nejnižší počet obyvatel Žďár nad Sázavou zaznamenal v roce 2021, a to konkrétně 20 338 osob. K 31. 12. 2023 žilo v Žďáře nad Sázavou 20 525 obyvatel, z toho 9 817 mužů a 10 708 žen. Počet obyvatel od roku 2016 do roku 2021 soustavně klesal, z 21 160 na 20 338 osob. V letech 2022 a 2023 byl zaznamenán nárůst a celkový počet obyvatel stoupl na 20 525. Za období 2016–2021 bylo migrační saldo vždy negativní, kdy nejvyšší zaznamenané hodnoty dosáhlo v roce 2016, a to negativní hodnoty -198. V roce 2022 a 2023 již bylo migrační saldo pozitivní.

Graf 2 – Vývoj počtu obyvatel ve Žďáře nad Sázavou v letech 2016-2023

Zdroj: ČSÚ

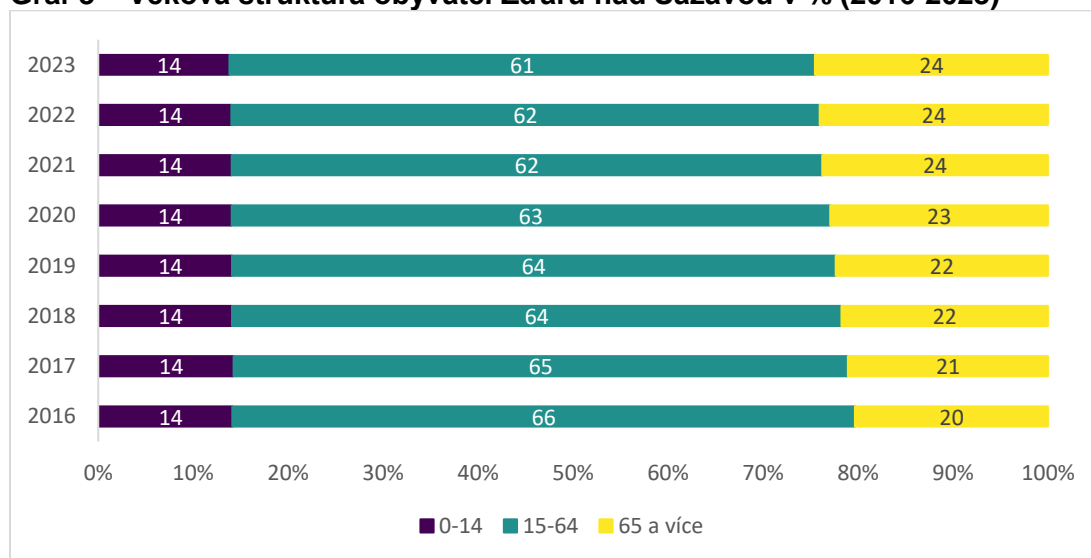
Pozn: stav k 31.12. daného roku

Dle statistiky Ministerstva vnitra ČR bylo ve Žďáře nad Sázavou k 1. 1. 2024 evidováno celkem 597 osob (189 do 18 let, 388 od 19 do 65 let a 20 nad 65 let), kterým bylo uděleno pobytové oprávnění v souvislosti s válkou na Ukrajině.¹ K 30. 6. 2024 to bylo 578 osob (177 do 18 let, 384 od 19 do 65 let a 17 nad 65 let).

¹ Od 22. 03. 2022 je těmto osobám udělována dočasná ochrana, a to formou dlouhodobého víza s kódy D/DO/667, D/DO/668 a D/DO/669. Dle zákona č. 65/2022 Sb., o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaných invazí vojsk Ruské federace, se všechny tyto osoby, včetně osob předchozím vízem D/VS/U považují za osoby s dočasnou ochranou. Viz online: <https://www.mvcr.cz/clanek/statistika-v-souvislosti-s-vaikou-na-ukrajine-archiv.aspx?q=Y2hudW09OQ%3d%3d> (navštíveno 30. 6. 2024)

V roce 2023 žilo ve Žďáře nad Sázavou 2 909 dětí (osob ve věku 0–14 let), tj. 14 % populace a 5 017 seniorů a seniorek (osob ve věku 65+), tj. 24 % populace. Za posledních osm let se podíl dětské složky populace Žďáru nad Sázavou nezměnil, děti představují 14 % obyvatel města. Naproti tomu vzrostl podíl seniorů z 20 % v roce 2016 na 24 % v roce 2023. A snížil se počet osob v produktivním věku (15-64 let). V roce 2016 tvořilo tuto část populace Žďáru nad Sázavou 66 %, tj. 13 928 osob, v roce 2023 to bylo 61 %, tj. 12 599 osob. Vývoj jednotlivých věkových složek populace Žďáru na Sázavou je zachycen v Grafu 3.

Graf 3 – Věková struktura obyvatel Žďáru nad Sázavou v % (2016-2023)

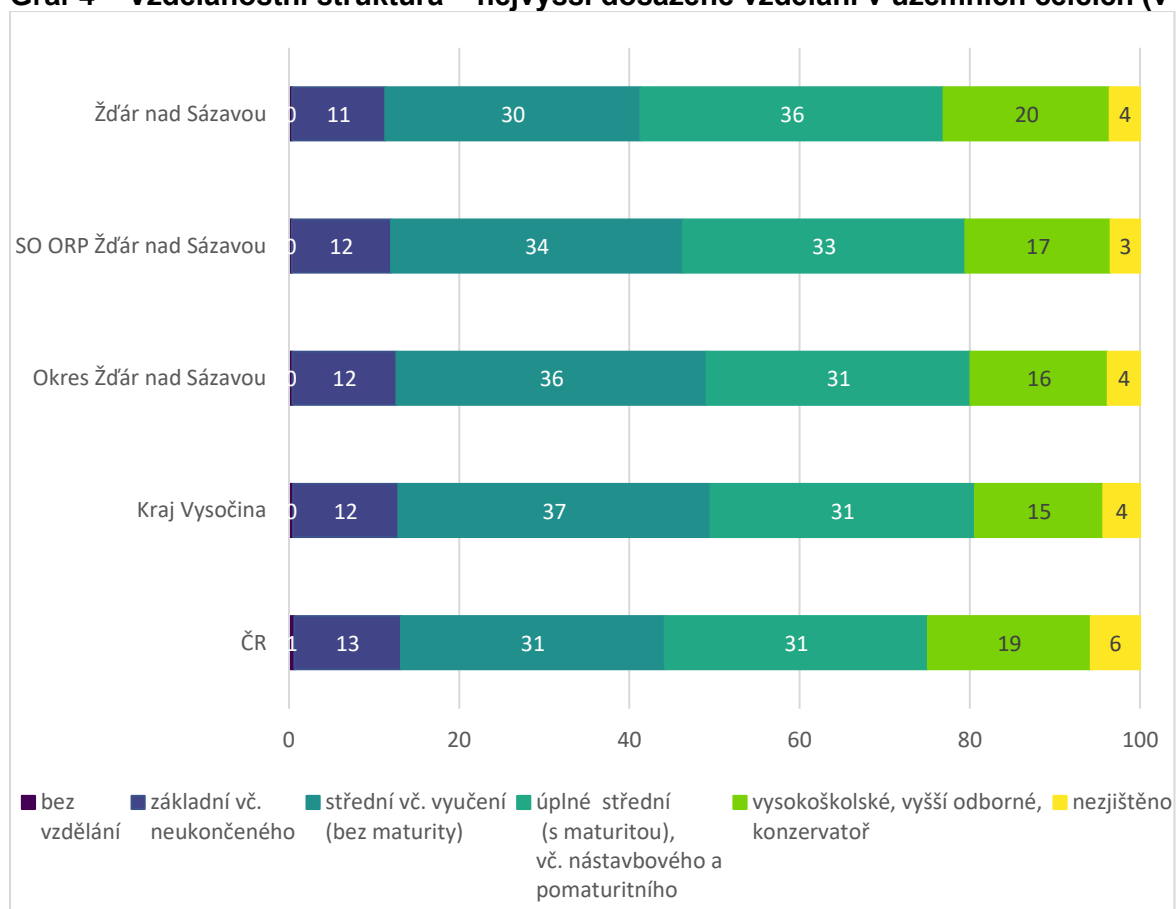
Zdroj: ČSÚ

Podle SLDB 2021 bylo ve Žďáře nad Sázavou celkem 9 361 hospodařících domácností. Celkem 3 705 domácností bylo nerodinných, z nich bylo 3 589 domácností jednotlivců a 116 vícečlenných domácností. Rodinných domácností bylo 5 656. Z toho bylo 5 558 domácností tvořených jednou rodinou a 98 domácností tvořených 2 a více rodinami. Z hospodařících domácností tvořených 1 rodinou představovaly 59 % (3 297) domácnosti tvořené rodinami bez závislých dětí. Domácností tvořených rodinami s 1 závislým dítětem bylo 19 % (1 052), podíl domácností tvořených rodinami se 2 a více závislými dětmi činil 22 % (1 209). Úplných rodin bylo 4 567 a neúplných rodin 991 (z toho 861 rodin mělo v čele domácnosti osamělou matku).

3.1.1. Vzdelanostní struktura

Úroveň vzdělanosti ve Žďáře nad Sázavou je ve srovnání s celorepublikovým průměrem, krajem Vysočina, okresem i SO ORP Žďár nad Sázavou více příznivá. Žďár nad Sázavou má nižší podíl obyvatel bez vzdělání nebo se základním vzděláním včetně neukončeného (o 1 p. b. méně než je tomu v SO ORP, okrese i kraji a o 2 p. b. méně, než je celorepublikový průměr). Naopak podíl obyvatel ve vyšších vzdělanostních kategoriích je ve srovnání s ČR, krajem, okresem i SO ORP větší. Dle SLDB 2021 činil podíl osob bez vzdělání nebo se základním vzděláním ve Žďáře nad Sázavou 11 %, 30 % osob mělo středoškolské vzdělání bez maturity, 36 % s maturitou a 24 % dosáhlo vyššího odborného nebo vysokoškolského vzdělání. U 4 % obyvatel nebylo nejvyšší dosažené vzdělání zjištěno. Více viz Graf 4.

Graf 4 – Vzdelanostní struktura – nejvyšší dosažené vzdělání v územních celcích (v %)

Zdroj: ČSÚ, SLDB 2021

3.2. Index sociálního vyloučení

Jedním z nástrojů, který umožňuje posoudit míru zatížení sociálním vyloučením jednotlivých obcí je index sociálního vyloučení². Index sleduje stav, resp. rozsah sociálního vyloučení prostřednictvím indikátorů pokrývajících dimenze chudoby, vyloučení z bydlení, vyloučení z oficiálního trhu práce, vyloučení ze vzdělávání a dimenzi zadluženosti (Lang & Matoušek, 2020).

Škála indexu nabývá hodnot od 0 do 30 bodů, přičemž hodnota 0 znamená absenci nebo minimální rozsah sociálního vyloučení a hodnota 30 bodů nejvyšší míru zatížení sociálním vyloučením. Z tabulky 1 je zřejmé, že Žďár nad Sázavou dlouhodobě spadá do kategorie obcí sociálním vyloučením ohrožených (kategorie 8 až 11 bodů). V roce 2023 činila hodnota indexu sociálního vyloučení ve Žďáře nad Sázavou 10 bodů. Oproti roku 2022 došlo ke zhoršení v dimenzi vyloučení z bydlení (vzrostl počet bodů v této dimenzi, tj. zvýšil se podíl příjemců dávky příspěvku na bydlení). Vyšší počet bodů byl v roce 2023 zaznamenán také v dimenzi vyloučení z trhu práce (tj. podíl osob v evidenci ÚP delší než 6 měsíců).

Tabulka 1 – Hodnota indexu sociálního vyloučení ve Žďáře nad Sázavou v letech 2016–2023

2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
9	9	8	8	9	9	8	10

Zdroj: ASZ

Stanovení jasných kritérií pro kvantifikaci sociálně vyloučených osob je ale obtížné. Přibližnou velikost cílové skupiny lze odhadnout na základě několika relevantních ukazatelů, jež odkazují k ohrožení různými rizikovými faktory, např. počet příjemců dávek pomoci v hmotné nouzi v území, zadluženost, míra nezaměstnanosti. Jednotlivé oblasti jsou detailněji rozebrány v následujících kapitolách.

² Index sociálního vyloučení vyvinula Agentura pro sociální začleňování v rámci projektu Systémové zajištění sociálního začleňování jako jednotný nástroj, který v sobě zahrnuje klíčové ukazatele z různých oblastí sociálního vyloučení a umožňuje tedy v celorepublikovém rozsahu míru zatížení sociálním vyloučením posoudit. Více k indexu viz Index sociálního vyloučení – Agentura pro sociální začleňování (socialni-zaclenovani.cz)

3.3. Výplaty sociálních dávek

Data vztahující se k vyplácení **příspěvku na bydlení** (dále také „PnB“), **příspěvku na živobytí** (dále také „PnŽ“), **doplatku na bydlení** (dále také „DnB“) a **mimořádné okamžité pomoci** (dále také „MOP“) byla poskytnuta Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR.

Příspěvek na bydlení

Jak ukazuje Tabulka 2, počet vyplacených PnB ve Žďáře nad Sázavou od roku 2021 postupně roste. K výraznějšímu nárůstu pak došlo v roce 2023, kdy bylo za průměrný měsíc vyplaceno 371 příspěvků na bydlení. Což byl nejvyšší počet vyplacených PnB od roku 2016.

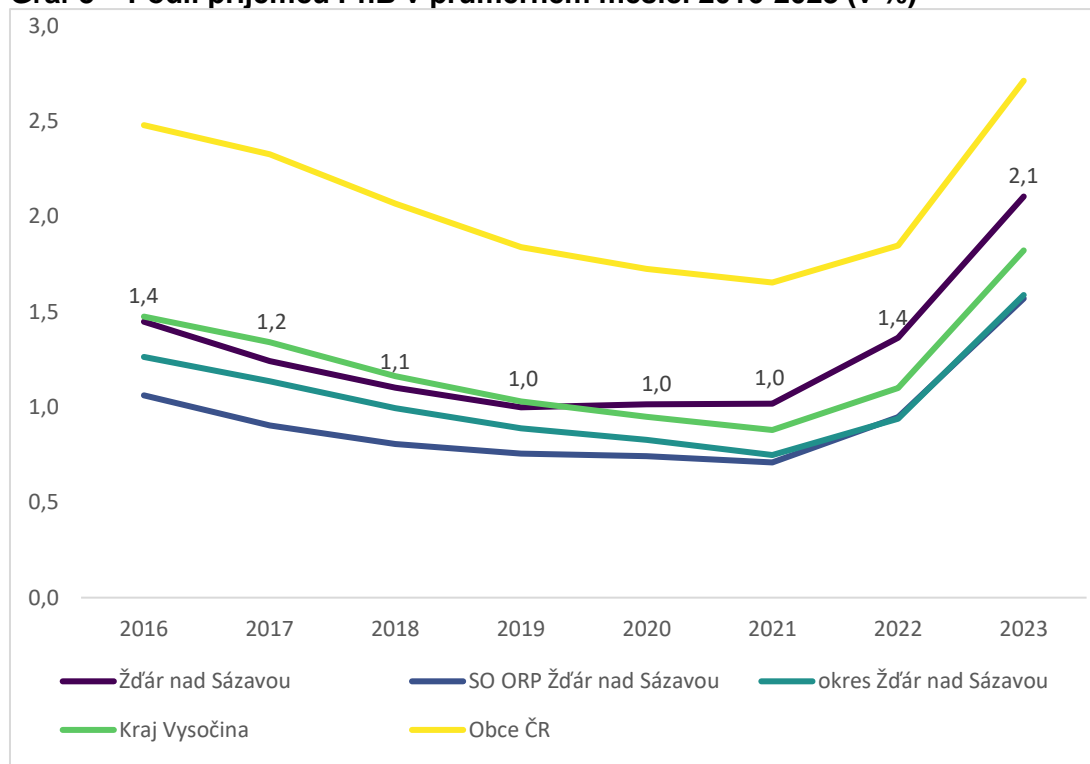
Podíl příjemců PnB ve Žďáře nad Sázavou mezi roky 2016 a 2019 mírně klesal. Od roku 2021 začal opět vzrůstat, a to z 1,0 % obyvatel starších 15 let na 2,1 % v roce 2023. Více v Grafu 5. Trend zvyšování tohoto podílu se od roku 2021 týkal celé ČR a souvisel s řadou faktorů, např. se jednalo o výrazné zvýšení cen energií a nájemního bydlení kvůli válce na Ukrajině, zjednodušení výplat dávky nebo zvýšení povědomí o jejím využití a dostupnosti.

Tabulka 2 – Počet vyplacených PnB v letech 2016-2023

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Počet vyplacených PnB (za průměrný měsíc)	264	224	198	178	179	178	240	371

Zdroj: MPSV

Graf 5 – Podíl příjemců PnB v průměrném měsíci 2016-2023 (v %)

Zdroj: MPSV

Pozn. % podíl je přepočten na obyvatelstvo starší 15 let

Příspěvek na živobytí

Počet vyplacených PnŽ ve Žďáře nad Sázavou mezi roky 2016 a 2019 poklesl (104 vs. 57), od roku 2020 do roku 2023 počet vyplacených dávek kolísá mezi 80 a 90. Podrobnější údaje jsou v Tabulce 3.

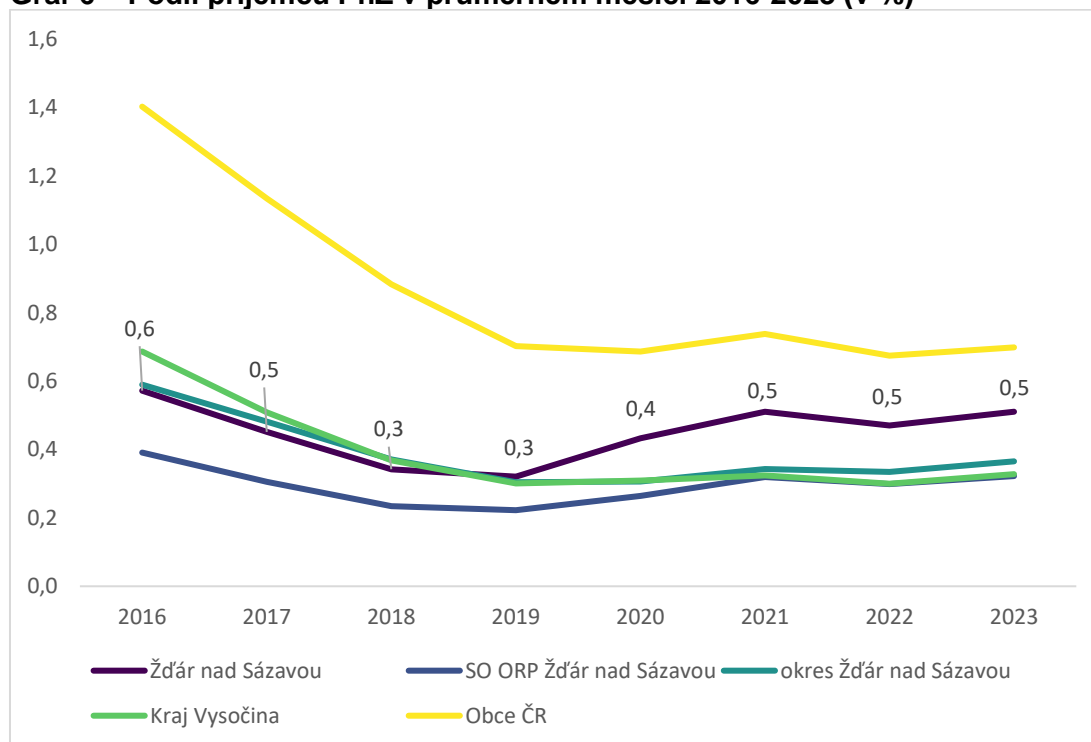
Podíl příjemců PnŽ ve Žďáře nad Sázavou se po poklesu mezi roky 2016 a 2019 stabilizoval a od roku 2020 do roku 2023 se drží kolem 0,5 % obyvatel starších 15 let. Ve srovnání s hodnotami za Kraj Vysočina byl podíl příjemců PnŽ ve Žďáře nad Sázavou od roku 2020 o 0,2 p. b. vyšší, ve srovnání s obcemi ČR byl naopak o 0,2 p. b. nižší (viz Graf 6).

Tabulka 3 – Počet vyplacených PnŽ v letech 2016-2023

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Počet vyplacených PnŽ (za průměrný měsíc)	104	82	61	57	76	89	83	90

Zdroj: MPSV

Graf 6 – Podíl příjemců PnŽ v průměrném měsíci 2016-2023 (v %)

Zdroj: MPSV

Pozn. % podíl je přepočten na obyvatelstvo starší 15 let

V Tabulce 4 jsou uvedena detailní data o počtu společně posuzovaných osob (dále také „SPO“) u vyplacených PnŽ podle typu bydlení za období 2016 až 2023. Počet SPO v domácnostech příjemců PnŽ v bytech ve sledovaném období klesal. Mezi roky 2022 a 2023 došlo k výraznějšímu poklesu počtu SPO v bytech, naopak počet SPO v ubytovacích zařízeních a v pobytových sociálních službách se meziročně zvýšil.

Tabulka 4 – Počet SPO v domácnostech příjemců PnŽ podle typu bydlení (2016-2023)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
v bytech	429	287	290	234	232	237	206	99
v ubytovacích zařízeních	67	44	38	35	33	27	19	34
ve stavbách pro rekreaci	0	0	0	0	0	0	0	0
v jiných než obytných prostorech	1	1	0	0	0	1	0	0
v pobytových sociálních službách	49	31	21	37	28	23	21	32
bez přístřeší nebo nezjištěno	2	0	0	0	1	0	0	0

Zdroj: MPSV

Doplatek na bydlení

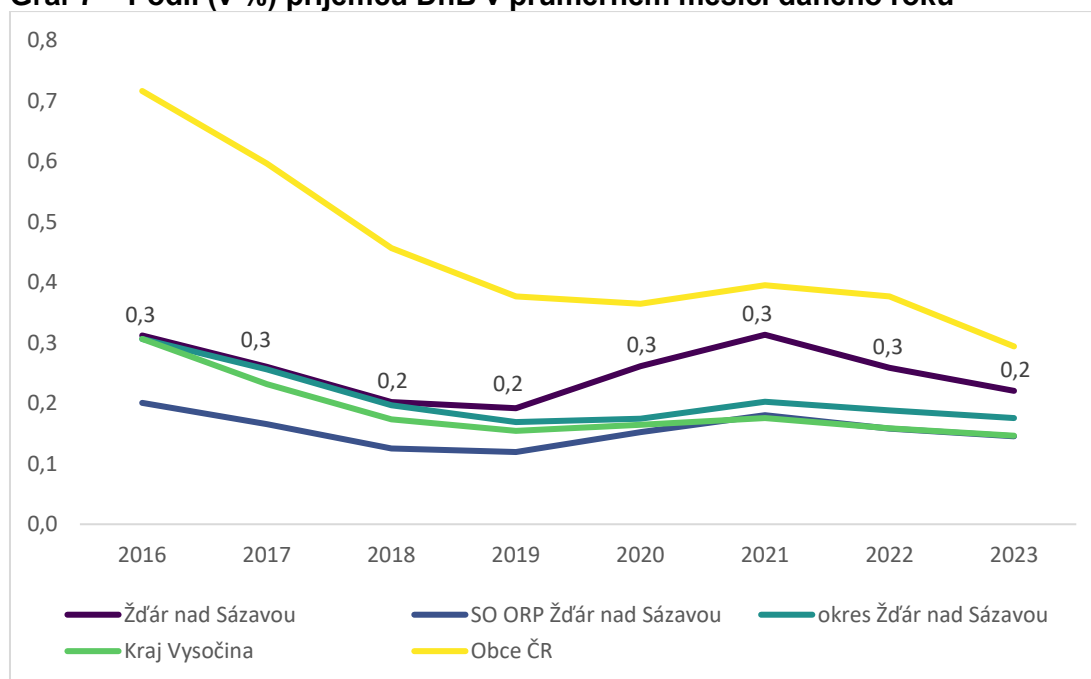
Počet vyplacených DnB ve Žďáře nad Sázavou od roku 2016 do roku 2019 postupně klesal, poté opět vzrostl, ale v roce 2023 došlo znovu k jeho poklesu. Detailní údaje přináší Tabulka 5.

Podíl příjemců DnB ve Žďáře nad Sázavou se po poklesu mezi roky 2016 a 2019 stabilizoval a od roku 2020 do roku 2022 se držel kolem 0,3 % obyvatel starších 15 let. V roce 2023 došlo k dalšímu poklesu na 0,2 %. Ve srovnání s hodnotami za Kraj Vysočina byl podíl příjemců DnB ve Žďáře nad Sázavou za poslední rok sledovaného období přibližně o 0,1 p. b. vyšší (viz Graf 7).

Tabulka 5 – Počet vyplacených DnB v letech 2016-2023

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Počet vyplacených DnB (za průměrný měsíc)	57	47	36	34	46	55	46	39

Zdroj: MPSV

Graf 7 – Podíl (v %) příjemců DnB v průměrném měsíci daného roku

Zdroj: MPSV

Pozn. % podíl je přepočten na obyvatelstvo starší 15 let

Detailní data o počtu společně posuzovaných osob (dále také „SPO“) u vyplacených DnB podle typu bydlení za období 2016 až 2023 uvádí Tabulka 6. Počet SPO v domácnostech příjemců DnB v bytech se od roku 2020 začal snižovat. Od roku 2019 klesá počet SPO v ubytovacích zařízeních. V posledních dvou letech sledovaného období se také snížil počet SPO v pobytových službách.

Tabulka 6 – Počet SPO v domácnostech příjemců DnB podle typu bydlení (2016-2023)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
v bytech	45	45	39	52	69	67	59	46
v ubytovacích zařízeních	14	8	13	12	11	11	5	8
ve stavbách pro rekreaci	0	0	0	0	0	0	0	0
v jiných než obytných prostorech	0	0	0	0	0	1	1	1
v pobytových sociálních službách	15	11	24	14	12	22	13	14
bez přístřeší nebo nezjištěno	0	2	0	3	0	0	0	0

Zdroj: MPSV

Prostorové rozmístění PnŽ a DnB

Detailněji prostorové rozmístění výplaty dávek PnŽ ve Žďáře nad Sázavou ukazuje Tabulka 7. Vzhledem k tomu, že MPSV poskytuje data o příjemcích a SPO pouze na úrovni celých ulic (nikoliv za adresní body), jsou zde uvedeny ulice s 5 a více SPO.

V roce 2023 bylo nejvíce příjemců a společně posuzovaných osob dávky PnŽ v ulicích Brodská a Jiřího z Poděbrad. Vyšší počty domácností pobírajících PnŽ byly v těchto ulicích zaznamenány v posledních pěti letech. Od roku 2022 vzrostl počet takových domácností také v ulici Brněnská.

V ulici Brodská se nachází tzv. Svobodárny a v ulici Jiřího z Poděbrad Domov pro matky (otce) s dětmi Ječmínek. V ulici Dvořákova se nachází Azylový dům pro muže, v ulici Brněnská dům ve vlastnictví města tzv. Suška (holobyty).

Tabulka 7 – Ulice ve Žďáře nad Sázavou s významnějším počtem SPO u vyplacených PnŽ (2019-2023)

Ulice	2019	2020	2021	2022	2023
Jiřího z Poděbrad	16	19	23	25	24
Brodská	23	30	37	30	23
Brněnská	-	-	-	13	16
Nádražní	-	-	-	-	16
Dvořákova	-	-	-	-	13
Revoluční	10	-	11	7	9

Zdroj: MPSV

Pozn. Údaje za prosinec daného roku, pouze ulice s 5 a více SPO, řazeno dle nejvyššího počtu v roce 2023. Znak „-“ znamená, že v dané ulici bylo méně než 5 SPO.

V roce 2023 bylo nejvíce příjemců a společně posuzovaných osob dávky DnB v ulici Jiřího z Poděbrad. Vyšší počty domácností pobírající PnŽ byly zaznamenány v posledních pěti letech v ulicích Jiřího z Poděbrad a Brodská. V roce 2023 počet takových domácností v ulici Brodská klesl o více než polovinu. V ulicích Brněnská a Dvořákova naopak byly v roce 2023 vyšší počty příjemců zaznamenány ve sledovaném období poprvé.

Tabulka 8 – Ulice ve Žďáře nad Sázavou s významnějším počtem SPO u vyplacených DnB (2019-2023)

Ulice	2019	2020	2021	2022	2023
Jiřího z Poděbrad	16	19	23	23	25
Brněnská	-	-	-	-	14
Dvořákova	-	-	-	-	13
Brodská	15	22	30	24	10
Revoluční	-	-	10	-	-

Zdroj: MPSV

Pozn. Údaje za prosinec daného roku, pouze ulice s 5 a více SPO, řazeno dle nejvyššího počtu v roce 2023. Znak „-“ znamená, že v dané ulici bylo méně než 5 SPO.

Mimořádná okamžitá pomoc

Účelem této dávky je poskytnout pomoc bezprostředně, a to v situacích, které jsou specifikovány zákonem o pomoci v hmotné nouzi, č. 111/2006 Sb. Jedná se především o situace, kdy žadatelé hrozí vážná újma na zdraví, v případě vážné mimořádné události, v případě nezbytného jednorázového výdaje na pořízení nebo opravu nezbytného základního vybavení domácnosti – předměty dlouhodobé potřeby, v případě hrozícího sociálního vyloučení a na vzdělání nebo zájmovou činnost nezaopatřeného dítěte.

V roce 2023 bylo ve Žďáře nad Sázavou vyplaceno 81 dávek MOP. Tabulka 9 nabízí přehled o počtu vyplacených MOP za období 2016 až 2023. Od roku 2016 do roku 2018 výplata MOP klesala. Poté zase začaly vyplacené dávky přibývat, výjimkou byly roky 2021 a 2022.

Tabulka 9 – Počet vyplacených MOP v letech 2016-2023

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Počet vyplacených MOP	89	75	33	39	77	58	45	81

Zdroj: MPSV

Následující tabulka přináší detailní informace o vyplacených MOP podle typu za sledované období. Ve sledovaném období bylo nejvíce MOP vyplaceno z důvodu uhrazení jednorázového výdaje.

Tabulka 10 – Počet vyplacených MOP v letech 2016-2023 podle typu

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
MOP z důvodu hrozby vážné újmy na zdraví	4	2	3	0	3	1	2	0
MOP z důvodu mimořádné události	1	1	1	0	8	12	1	0
MOP z důvodu uhrazení jednorázového výdaje	55	42	12	13	34	26	31	64
MOP spojená s pořízením nebo opravou nezbytných základních předmětů dlouhodobé potřeby	14	12	9	10	22	13	8	4
MOP z důvodu uhrazení odůvodněných nákladů související se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřeného dítěte	9	11	2	5	5	1	1	8
MOP z důvodu nebezpečí sociálního vyloučení	6	7	6	11	5	5	2	5
Celkem	89	75	33	39	77	58	45	81

Zdroj: MPSV

3.4. Zaměstnanost

V prosinci 2023 bylo ve Žďáře nad Sázavou evidováno 486 uchazečů o zaměstnání (dále také „UoZ“), z toho 255 mužů a 231 žen. Z celkového počtu bylo 201 UoZ v evidenci déle než 6 měsíců, 129 UoZ déle než 12 měsíců a 62 UoZ déle než 24 měsíců. Do věkové skupiny 19 let a méně v roce 2023 patřilo 16 uchazečů, do skupiny 60+ patřilo 44 uchazečů. V roce 2023 byli mezi uchazeči nejvíce zastoupeni lidé se středním vzděláním bez maturity (180). V červnu 2024 bylo ve Žďáře nad Sázavou evidováno 427 uchazečů o zaměstnání, z toho 211 mužů a 216 žen.

Tabulka 11 – Počet UoZ dle pohlaví, délky evidence, věku a vzdělání

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
počet UoZ	399	388	486	427	475	486
muži	214	225	280	224	243	255
ženy	185	163	206	203	232	231
v evidenci 6+ měsíců	129	117	186	193	174	201
v evidenci 12+ měsíců	77	51	81	117	102	129
v evidenci 24+ měsíců	47	25	26	49	55	62
19 let a méně	-	-	-	14	22	16
60 let a více	-	-	32	49	44	44
bez vzdělání	9	10	7	5	3	4
se základním	56	55	88	68	94	101
střední bez maturity	167	165	186	176	198	180
střední s maturitou	126	109	152	119	128	141
vyšší odborné a VŠ	41	49	53	59	52	60

Zdroj: ÚP ČR

Pozn. Údaje jsou k prosinci daného roku, znak „-“ znamená, že údaj nebyl k dispozici

Podíl nezaměstnaných osob ve Žďáře nad Sázavou byl v období 2018 až 2023 nejvyšší v roce 2020, kdy jeho hodnota dosáhla 3,8 %. Roku 2022 se k této hodnotě opět přiblížil, od roku 2023 se začal znovu snižovat.

Tabulka 12 – Vývoj počtu UoZ a podílu nezaměstnaných osob ve Žďáře nad Sázavou

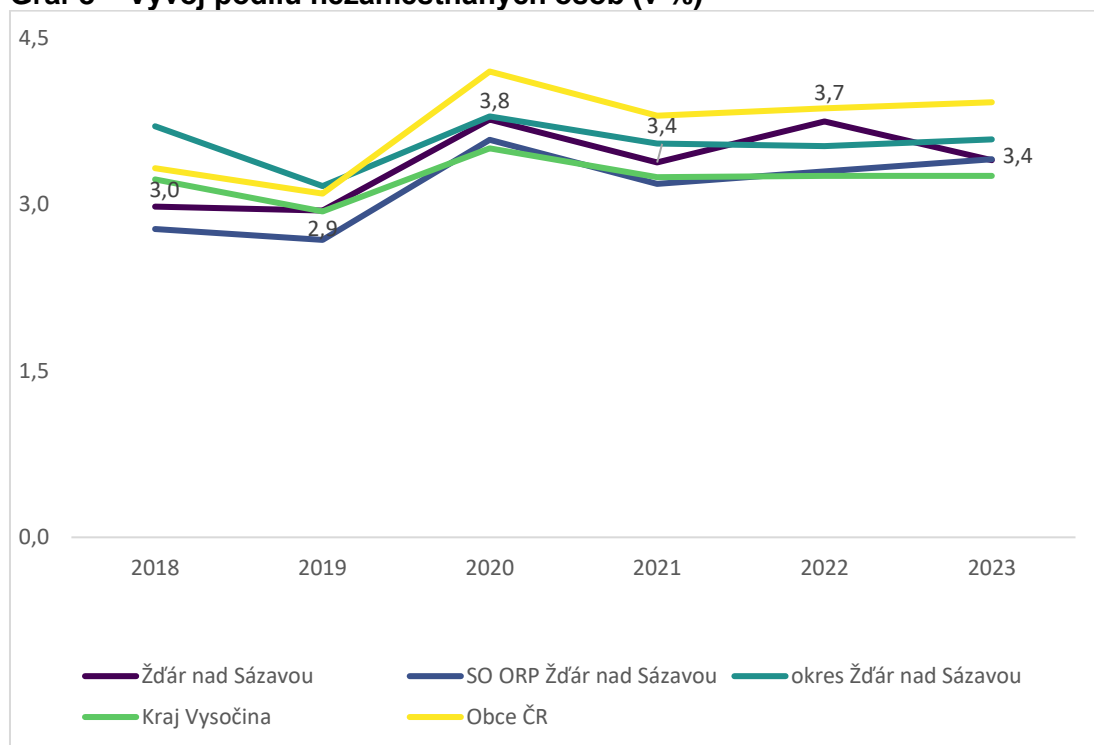
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024 (červen)
Podíl nezaměstnaných osob (v %)	3,0	2,9	3,8	3,4	3,7	3,4	3,0
Počet uchazečů o zaměstnání	399	388	486	427	475	486	427

Zdroj: MPSV

Pozn. znak „-“ znamená, že údaj nebyl k dispozici

Podíl nezaměstnaných osob ve Žďáře nad Sázavou byl v období 2018-2022 vždy nižší, než byla jeho hodnota za ČR. S výjimkou v roce 2018 byl podíl nezaměstnaných ve Žďáře nad Sázavou ve sledovaném období vždy vyšší než v Kraji Vysočina.

Graf 8 – Vývoj podílu nezaměstnaných osob (v %)

Zdroj: MPSV

Pozn. Údaje jsou vždy k prosinci daného roku

Volná pracovní místa

Podle údajů MPSV bylo v červnu 2024 ve Žďáře nad Sázavou evidováno 358 volných pracovních míst, prosinci 2023 bylo volných pracovních míst ve městě evidováno 233. Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo činil v roce 2023 2,1. Detailnější informace nabízí Tabulka 13.

Tabulka 13 – Počet uchazečů a podíl uchazečů (v %) na 1 volné pracovní místo (2018-2023)

2018	2019	2020	2021	2022	2023
876	607	547	418	316	233
0,5	0,6	0,9	0,8	1,5	2,1

Zdroj: MPSV

Pozn. Údaje jsou k prosinci daného roku.

3.5. Zadluženost

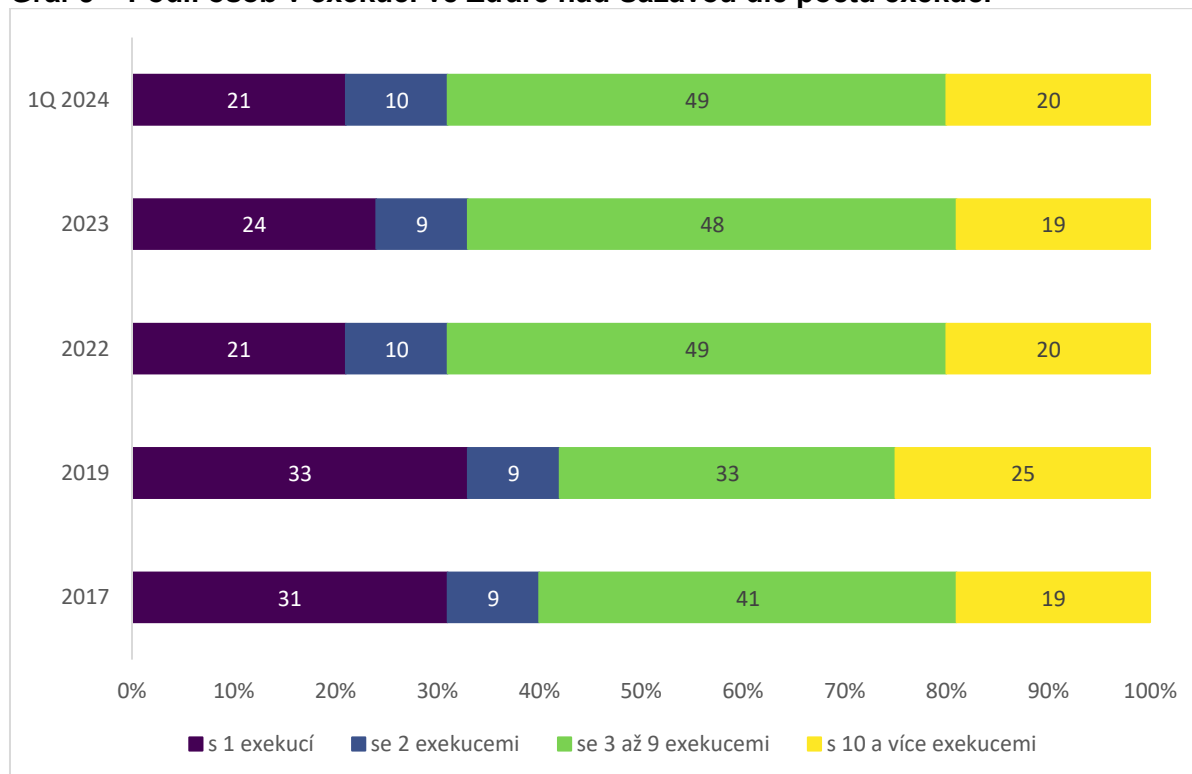
Dle dat z Mapy zadlužení bylo ve Žďáře nad Sázavou v 1. čtvrtletí roku 2024 v exekuci 739 fyzických osob (tzv. počet povinných). Celkový počet exekucí fyzických osob činil ve sledovaném období 4 485. Průměrný počet exekucí na osobu byl 6,1 s průměrnou vymáhanou částkou 999 560 Kč. Počty osob v exekuci dle věku za 1. čtvrtletí 2024 zobrazuje Graf 11, přičemž nebyly evidovány žádné děti ani mladiství v exekuci. Ve věkové kategorii od 15 do 29 let jde o 56 osob, od 30 do 39 let se jedná o 160 osob. Ve skupině od 40 do 49 let je tento počet 210 osob. Ve skupině od 50 do 64 let je tento počet osob 222, je to nepočtenější skupina. Poslední skupina 65 let a více zahrnuje 91 osob.

Tabulka 14 – Exekuce fyzických osob ve Žďáře nad Sázavou

	2016	2017	2019	2021	2022	2023	1Q 2024
Počet osob v exekuci	1228	1223	1412	810	787	794	739
Podíl osob v exekuci	6,7	6,8	7,9	4,6	4,6	4,6	4,2
Celkový počet exekucí	6554	6801	10344	5344	4823	4756	4485
Průměrný počet exekucí na os.	5,3	5,6	7,9	6,6	6,1	6,0	6,1
Průměrná vymáhaná částka na os. v Kč	-	-	-	-	961901	973459	999560

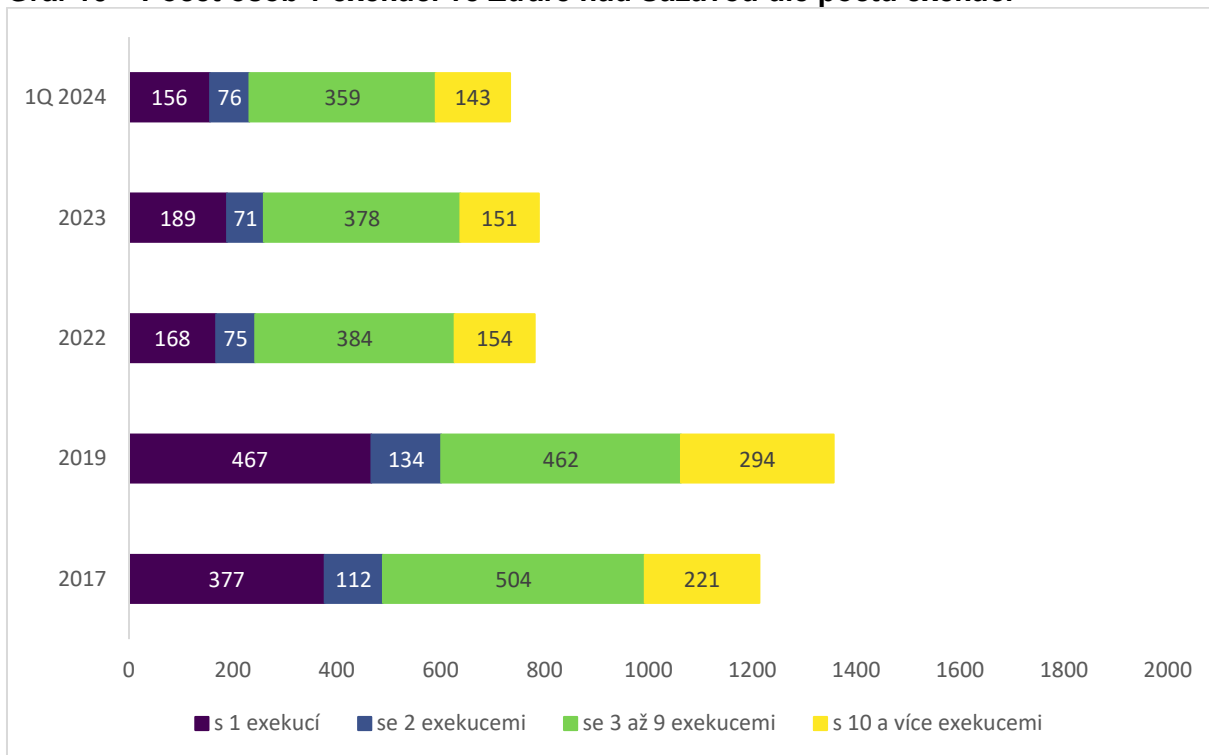
Zdroj: Mapazadluzeni.cz

Graf 9 – Podíl osob v exekuci ve Žďáře nad Sázavou dle počtu exekucí

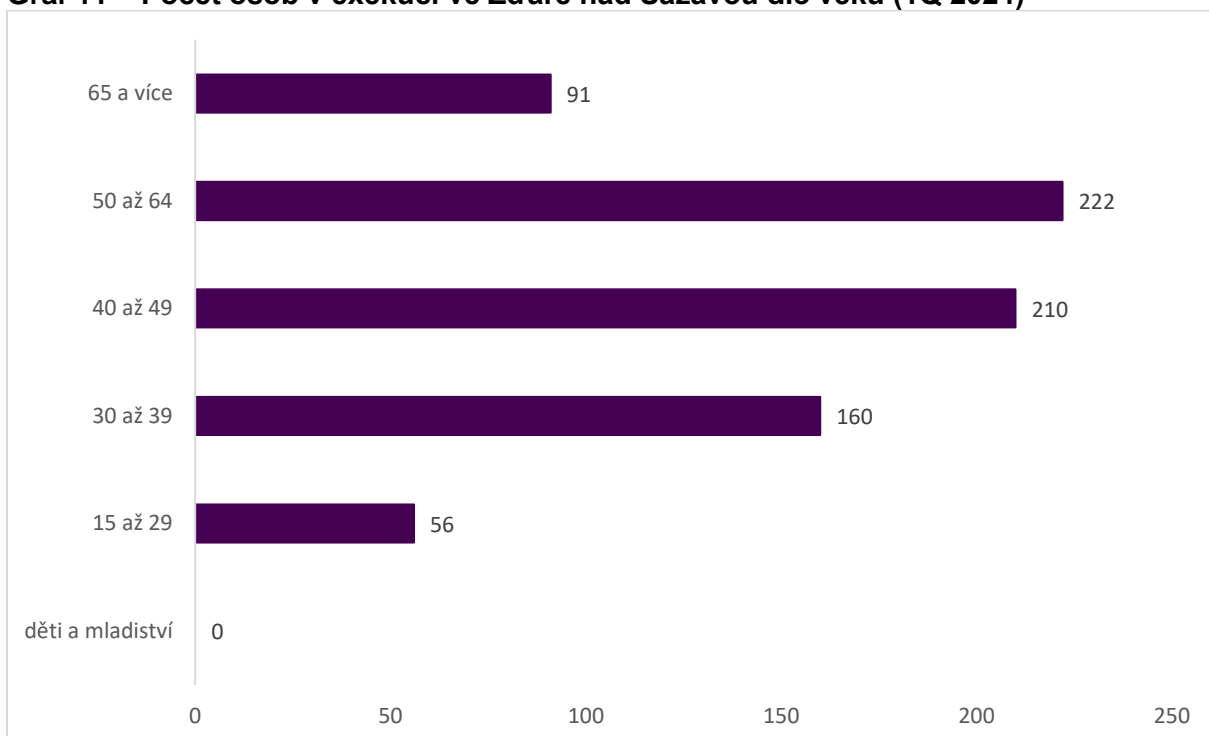
Zdroj: Mapazadluzeni.cz

Graf 10 – Počet osob v exekuci ve Žďáře nad Sázavou dle počtu exekucí

Zdroj: Mapazadluzeni.cz

Graf 11 – Počet osob v exekuci ve Žďáře nad Sázavou dle věku (1Q 2024)

Zdroj: Mapazadluzeni.cz

Tabulka 15 – Osobní bankroty ve Žďáře nad Sázavou

	2019	2021	2022	2023	1Q 2024
Počet osob v osobním bankrotu	144	149	137	128	127
Počet osob v exekuci	1 412	810	787	744	739
Osobní bankroty vs. exekuce	10,2 %	18,4 %	17,4 %	17,2 %	17,2 %
Podíl osob v osobním bankrotu	0,8 %	0,9 %	0,8 %	0,7 %	0,7 %
Podíl mužů a žen v osobním bankrotu	56/44 %	57/43 %	58/42 %	61/39 %	63/37 %
Podíl osob ve věku 18-29 let	8 %	6 %	7 %	4 %	5 %
30-39 let	31 %	28 %	22 %	30 %	28 %
40-49 let	28 %	26 %	33 %	30 %	32 %
50-65 let	30 %	34 %	31 %	28 %	28 %
nad 65 let	3 %	6 %	7 %	9 %	7 %

Zdroj: Mapazadluzeni.cz

Počet a podíl osob v osobním bankrotu ve Žďáře nad Sázavou se v posledních letech výrazně nemění. Poměr počtu osob v osobním bankrotu k počtu osob v exekuci³ též nezaznamenal výraznou změnu, v roce 2023 tento poměr dosahoval 17,2 % a v prvním čtvrtletí 2024 byla podíl shodný. Jeho hodnota byla v roce 2023 ve Žďáře nad Sázavou nižší než v okrese Žďár nad Sázavou (21,1 %) i než v Kraji Vysočina (18,9 %).

V roce 2023 z celkového počtu 128 osob v osobním bankrotu představovali muži 61 % a ženy 39 %, což odpovídá celorepublikovému průměru (v celé ČR byl v roce 2023 podíl mužů a žen 57/43 %). Jak lze sledovat z Tabulky 15, v roce 2023 nejpočetnější věkovou skupinu mezi osobami v osobním bankrotu tvořily skupiny lidí, kterým bylo 30–39 let (30 %) a 40-49 let (30 %). Po nich následovali lidé mezi 50-65 let (28 %), podíl osob ve věku 18-29 činil 4 %. Lidé starší 65 let představovali 9 % osob v osobním bankrotu.

³ Čím je tento poměr vyšší, tím je situace pozitivnější.

3.6. Vzdělávání

Ve Žďáře nad Sázavou se nachází pět základních škol, z nichž čtyři zřizuje obec a v jednom případě se jedná o soukromou základní školu. Ve školním roce 2023/2024 se v základních školách ve Žďáře nad Sázavou vzdělávalo 2 161 žáků, z toho 2 122 v běžných a 39 ve speciálních třídách. Šest speciálních tříd a jedna přípravná třída s 15 dětmi se nachází v ZŠ Žďár nad Sázavou, Komenského 6. Přehled o počtu tříd a žáků na jednotlivých školách poskytuje tabulka 16.

Tabulka 16 – Přehled základních škol a tříd ve Žďáře nad Sázavou, školní rok 2023/2024

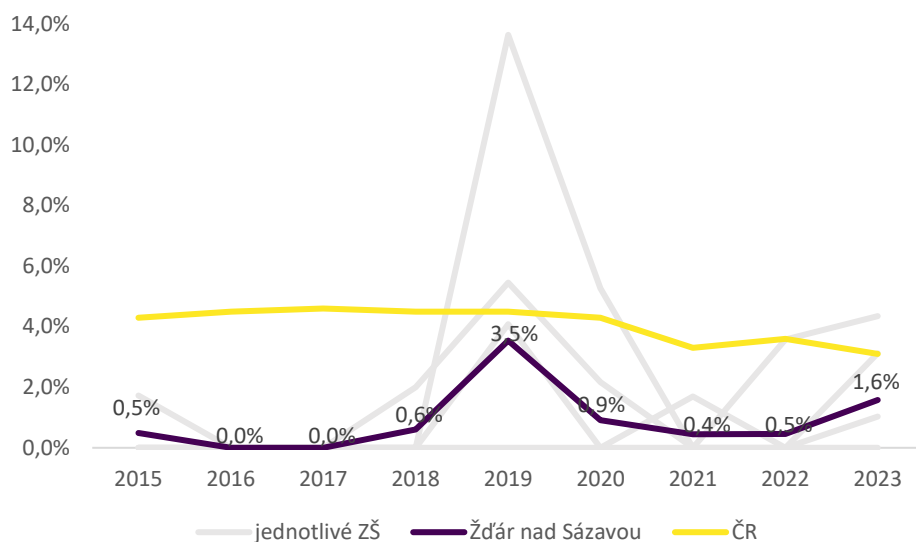
škola	pracoviště	zřiz.	typ pra- coviště	stu- pně	BT	žáci v BT	ST	žáci ve ST	pří tř.	děti v pří p. tř.
ZŠ Žďár nad Sázavou, Komenského 2	Komenského 715/2	obec	ZŠ běž.	I+II	20	449	0	0	0	0
ZŠ Žďár nad Sázavou, Komenského 6	Komenského 825/6	obec	ZŠ běž.	I+II	15	245	6	39	1	15
ZŠ Žďár nad Sázavou, Švermova 4	Švermova 1132/4	obec	ZŠ běž.	I+II	32	699	0	0	0	0
	Santiniho 38/4	obec	ZŠ běž.	I	5	92	0	0	0	0
ZŠ Žďár nad Sázavou, Palachova 2189/35, příspěvková org.	Palachova 2189/35	obec	ZŠ běž.	I+II	25	571	0	0	0	0
ZŠ Na Radosti	Husova 376/3	priv. sekt.	ZŠ běž.	I+II	7	66	0	0	0	0
celkem					104	2122	6	39	1	15

Zdroj: MŠMT, k 30. 9. 2023

Pozn. BT – běžné třídy, ST – speciální třídy, příp. tř. – přípravné třídy

Jedním z indikátorů indexu sociálního vyloučení (Lang & Matoušek, 2020) je počet a podíl žáků, kteří ukončili povinnou školní docházku v 7. nebo 8. ročníku běžných tříd. Ve Žďáře nad Sázavou se podíl žáků, kteří ukončili povinnou školní docházku v 7. nebo 8. ročníku běžných tříd drží po celé sledované období pod celorepublikovým průměrem (viz Graf 12). Tento podíl byl nejvyšší roce 2019, kdy při počtu osmi žáků, kteří ukončili PŠD v 7. anebo 8. ročníku dosahovat 3,5 %. V následujících letech znovu kles pod 1 %, až v roce 2023 činil 1,6 %, kdy v 7. nebo 8. ročníku ukončili PŠD čtyři žáci. Detailně za jednotlivé školy se počtu žáků v tomto školním roce věnuje Tabulka 17.

Graf 12 – Podíl žáků, kteří ukončili povinnou školní docházku v běžných třídách v 7. nebo 8. ročníku, je ve Žďáře nad Sázavou nižší než celorepublikový průměr

Zdroj: MŠMT

Tabulka 17 – Ukončení povinné školní docházky v běžných třídách ZŠ ve Žďáře nad Sázavou ve školním roce 2022/2023

2023	celkem	7. ročník	8. ročník	7. a 8.	podíl
ZŠ Komenského 2	64	0	2	2	3,1 %
ZŠ Komenského 6	23	0	1	1	4,3 %
ZŠ Švermova	97	0	1	1	1,0 %
ZŠ Palachova	59	0	0	0	0,0 %
ZŠ Na Radosti	10	0	0	0	0,0 %
Žďár nad Sázavou	253	0	4	4	1,6 %

Zdroj: MŠMT, k 30. 9. 2023

4. Seznam literatury

Lang, P. & Matoušek, R. (2020). *Metodika pro posouzení míry a rozsahu sociálního vyloučení v území*. Odbor pro sociální začleňování (Agentura), Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. [Index sociálního vyloučení – Agentura pro socialni zaclenovani \(socialni-zaclenovani.cz\)](#)

Korecká, Z. (2020). *Žďár nad Sázavou – identifikace problémů a potřeb v oblasti bydlení a občanského soužití se zaměřením na lokalitu tzv. svobodáren*. Odbor pro sociální začleňování (Agentura), Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. [Tematický výzkum Identifikace problémů a potřeb v oblasti bydlení a občanského soužití – Žďár nad Sázavou – 2020 – Agentura pro socialni zaclenovani \(socialni-zaclenovani.cz\)](#)

Kunová, A. (2018). *Analýza pronajímání městských bytů ve Žďáru nad Sázavou*. Odbor pro sociální začleňování (Agentura), Úřad vlády ČR. [Analýza pronajímání městských bytů ve Žďáru nad Sázavou \(socialni-zaclenovani.cz\)](#)

Šmoldas, M. (2016). *Vstupní analýza – Žďár nad Sázavou*. Odbor pro sociální začleňování (Agentura), Úřad vlády ČR. [Zdar_nad_Sazavou_VA.pdf \(socialni-zaclenovani.cz\)](#)